Prijevod s francuskog:
P. Augustin Kordić, franjevac konventualac
Zagreb, 1. siječnja 1997.
Računalna obrada:
o. Jure Zečević, OCD
Za internu uporabu izdaje:
Vjesnik karmelićana, Česmičkoga 1, 10000 Zagreb

"Karmel"

br. 6

TEREZIJA OD DJETETA ISUSA I SVETOGA LICA

MALA TEREZIJA

BIJEG U EGIPAT

Vjesnik karmelićana

Zagreb-Remete 1997.

Naslov originala: Sainte Thérèse de l' Enfant-Jésus et de la Sainte-Face, La Fuite en Égypte (RP 6), u: *Oevres complètes* (Textes et Dernières Paroles), izd. Cerf i Desclée De Brouwer, 1992., str. 887-913. i 1426-1430.

Prijevod: P. Augustin Kordić, OFM Conv.

Računalna obrada: o. Jure Zečević, OCD

© za hrvatsko interno izdanje: Vjesnik karmelićana

SV. TEREZIJA OD DJETETA ISUSA I SVETOG LICA

RP 6.

J.M.JT.

21. siječnja milosne godine 1896.

BIJEG U EGIPAT

(Prvi čin)[1]

/Prvi prizor/

Prizor predstavlja kuću u Nazaretu[2]*. Marija je sama u radionici sv. Josipa. Ona drži dijete Isusa na svojim koljenima. Kraj nje vidi se košara puna rublja, preslica i vreteno.*

SVETA DJEVICA

O božansko Dijete! Kako mi je drago zibati te u ovoj miloj nazaretskoj kućici[3]!... Ovdje je kao i u Betlehemu siromaštvo vrlo

1. Terezija ne naznačuje ni prizore ni čine. Ovdje se nadodaje u zagradama: *Prvi čin* s pet prizora i *Drugi čin* sa sedam prizora.
2. Slijedeći o. Fabera i kod Terezije Sveta Obitelj polazi iz Nazareta (rimski cenzor na Procesu kanonizacije upozorit će na ovu "pogrešku"). Možda ona doslovno uzima Lk 2, 39 koji ne donosi bijeg u Egipat, i piše da Isus u ovom gradu boravi odmah poslije prikazanja u hramu. U ovom komadu zemljopisna strana Svete Zemlje dosta je nesigurna.

veliko. No ovo utočište je tebe dostojnije nego štala koju smo napustili. *(Sveta Djevica, nježnog izgleda, gleda oko sebe.)* O blagoslovljena mjesta! Na koliko me neiskazanih uspomena podsjećate! Ovdje je anđeo Gospodnji posjetio najmanju, posljednju od svih stvorenja, onu od koje je tražio jedinu milost da bude radosna Majka Božja[4]. Ovdje se božanska Riječ, druga osoba predivnog Trojstva, utjelovila po Duhu Svetomu i kroz devet mjeseci boravila skrivena očima smrtnika. *(Gleda malog Isusa.)* Tada svijet nije znao za tvoju prisutnost, o božanski Spasitelju! Sada te nosim na rukama kao lagani teret a tvoja stvorenja još te ne poznaju... Nakon što su pastiri i mudraci otišli, nitko ne pomišlja da ti se dođe pokloniti. Proljeće[5] je prošaralo cvijećem, no ono se ne može usporediti s ljepotom Cvijeta, koji se rastvorio u Nazaretu daleko od pogleda ljudi. O božanski mirisni Cvijete! Zar tvoj ugodni miris ne govori o tvojoj prisutnosti?...

/Drugi prizor/

Sveti Josip ulazi natovaren svojim alatom za posao.

SVETA DJEVICA, *s tonom blagog prijekora:*

Josipe, mnogo si zakasnio; zašto tako produžuješ svoje radne dane?

3. Podsjećanje koje je blisko onome što je Terezija napisala u svom Rukopisu A (59v/60r) u pogledu *"blagoslovljene kuće"* u Loretu, koju je ona pohodila 13. studenog 1887. Godine 1894/95. slavila se 600. obljetnica prijenosa Svete kuće (10. XII. 1294.).
4. Ista ideja u pismu 137.
5. Kod Terezije se radnja događa koncem veljače, odnosno početkom ožujka. Dijete ima malo više od dva mjeseca.

SVETI JOSIP

O, Marijo, dopusti mi da se istrošim služeći Isusu. Ja radim za Njega i za tebe. Ta misao me ohrabruje, ona mi pomaže da podnosim umor. A onda, kad na povratku uvečer pomilujem Isusa, kad se sretnem s jednim od vaših pogleda, zaboravim na sav trud preko dana.

Prelazi rukom preko čela i briše znoj, potom sjeda uz Mariju i gleda Dijete Isusa. Sveta Djevica stavlja Isusa na koljena sv. Josipu; tada njegov lik zadobiva izražaj nebeske radosti, on stišće Božansko Dijete na svoje srce, ljubi ga i govori mu:

O Djetešce, kako je sladak tvoj smješak!... Da li je istina, da siromašni tesar Josip ima sreću nositi u svojim rukama nebeskog Kralja[6], Spasitelja ljudi?... Da li je istina, da sam primio uzvišeno poslanje da budem otac hranitelj Onoga, koji svojom prisutnošću zasićuje vatrene serafine i koji daje hranu svakom stvorenju? Da li je istina da sam ja suprug Majke Božje, čuvar njenog djevičanstva?...

O Marijo, reci mi, kakvo je ovo duboko otajstvo?... Na mojim je koljenima Emanuel, koga su željeli vječni brežuljci, za kim su uzdisali patrijarsi. On gleda mene siromašnog i nevrijednog slugu.

SVETA DJEVICA

I meni, njegovoj majci, ugodno je kao i tebi, Josipe, stisnuti na srce Božansko Dijete. Divim se kako je potrebno malo mlijeka za Onoga, koji daje život svijetu. *(Poslije duge šutnje provedene u razmatranju, Marija nastavlja:)* Čim Isus naraste, ti ćeš morati naučiti

6. Naslov *"Kralja"* pridaje se Isusu deset puta u ovom komadu (RP 6), koji mnogo govori i o *"kraljevstvu"*. Dva evanđeoska događaja se isprepliću: Isus je *"novi židovski kralj"*, koga Herod hoće pogubiti; i on će također otvoriti svoje *"kraljevstvo"* Dizmi, budućem dobrom razbojniku; no *"kraljevstvo koje nije od ovog svijeta"*.

Stvoritelja svemira raditi... On će s tobom zarađivati kruh u znoju svoga divnog lica...

SVETI JOSIP

Što govoriš, Marijo? Zar treba da Isus postane siromašni zanatlija kao ja? Ah, nikada neću imati hrabrosti gledati ga da podnosi prijekore kao ja[7]!...

Ni danas bogati gospodin[8] kod kojega radim nije bio zadovoljan s mojim poslom. Otpustio me i rekao da tražim sreću negdje drugdje. Nakon mnogog traženja i odbijanja pronašao sam dosta posla za jedan cijeli mjesec. Moći ću ovdje raditi; to je sreća kojoj se nisam nadao. Kakva utjeha, ne udaljavati se od Isusa i tebe!... *(Kad je opazio da mali Isus spava, on govori potiho:)* Božansko Dijete je zaspalo, uzmi svoje Blago, došlo je vrijeme odmora. *(On ljubi Isusa u čelo i daje ga Mariji koja ga s poštovanjem prima.)*

SVETA DJEVICA, *poluglasno.*

Neka Bog blagoslovi, Josipe, tvoj san! Odmaraj se u miru pod pogledom Onoga čije srce uvijek bdije.

/Treći prizor/

Kad se Marija udaljila, Josip je zaspao; poslije nekoliko trenutaka šutnje, ukazuje mu se anđeo Gospodnji u snu, koji pjeva na

7. Josip se prisjeća teškog položaja radnika, koji živi u nesigurnostima i otkazima. Terezija će se ponovno vratiti na ovaj siromašni i ponižavajući položaj u ŽB 20.8.14.
8. Prvi od mnogobrojnih anakronizama u RP 6.

melodiju pjesme "Mreža na plaži. - Plavi valovi, žalosne nesigurnosti", itd.

ANĐEO

Treba putovati brzo
U zemlju egipatsku
Josipe, još ove noći
Podi bez buke.

Herod u srdžbi svojoj
Želi uništiti blago
Pobjedniku smrti
On oduzeti život hoće.

Uzmi Majku i Dijete
Od tirana vrlo daleko bježi. *(Ponavlja se)*

/Četvrti prizor/

Sveti Josip odmah se diže, kuca tiho na vrata sobice u kojoj počiva Sveta Djevica..

SVETI JOSIP

Marijo, probudi se! Život Isusov je u opasnosti.

SVETA DJEVICA, *dolazi s malim Isusom.*

Josipe, spavaj mirno, nikakva opasnost ne prijeti božanskom Djetetu. Pogledaj kako Ono mirno počiva na mojim rukama.

SVETI JOSIP

Da, izgleda da nebeski Kralj u svom tihom snu ne zna za poruku anđela... No, on zna sve... O Marijo, zašto sami Isus ne govori tebi? Zašto ja moram prenijeti Majci mog Boga nebesku zapovijed?...

SVETA DJEVICA

Ne boj se! Govori! Ti si predstavnik Božji, poglavar obitelji. Reci mi što nam anđeo zapovijeda u ime Gospodnje! Spremna sam slušati ga.

SVETI JOSIP

Zapovijeda nam da bježimo u Egipat, jer je Herod odlučio ubiti Dijete. Treba odmah poći. Možda bi sutra bilo prekasno... *(Josip promatra Mariju žalosno.)*

SVETA DJEVICA

Josipe, nemoj se žalostiti! Poslije Isusovog prikazanja[9] u hramu stalno sam spremna na kušnju, jer riječi svetoga straca Šimuna probadaju moju dušu mačem boli. Već se počinje ostvarivati njegovo proroštvo. Isus trpi progonstvo prije nego bi se mogao braniti. Znam da bi bila dovoljna, kad bi On to htio, samo jedna njegova djetinja riječ, da uništi sve neprijatelje. No on više želi pobjeći pred jednim slabim smrtnikom, jer on je Knez mira... Riječ koja je postala djetetom, ne

9. Terezija ovdje slijedi svoj izvor, tekst o. Fabera *(cit. dj.*, str. 88., gdje Marija ima "jasno i detaljno viđenje svih Isusovih boli"). No u *Posljednjim razgovorima* ona zauzima suprotno stajalište u vezi s ovim iskazom (ŽB 21.8.3*). O tome usp. *gore*.

uništava napola slomljenu trsku. Ne gasi stijenj koji još gori. Ako ga odbacuju njegovi u vlastitom narodu, to ga neće spriječiti da dadne svoj život za siromašne grešnike, koji ne poznaju vrijeme svog pohoda[10]... Pođimo bez straha, posvetimo jedan nevjernički kraj Gospodinovom prisutnošću.

SVETI JOSIP

O, kako mi je teško! Vi ćete biti izloženi na tako teškom i dugom putu naporima i opasnostima. Kako bih bio sretan, da mogu preuzeti na sebe sav teret... No trebam se pomiriti s time da i vi uskoro nećete imati ništa. Ovdje smo imali ono što je bilo potrebno. U Egiptu ćemo biti pritisnuti najvećim siromaštvom.

SVETA DJEVICA

Mene ne straši siromaštvo, koje će nas zateći u izagnanstvu, jer ćemo uvijek posjedovati Blago koje Nebo čini bogatim. Njegova sveta Providnost, koja hrani i ne zaboravlja ni jednu ptičicu, podarit će nam svagdašnji kruh.

/Peti prizor/

Sveti Josip uzima svoj alat i odlazi s Isusom i Marijom. Tada anđeli pjevaju na melodiju "Venecijanski gondolijeri".

Neizreciva tajno
Isus, Kralj neba
Izgnan sa zemlje
Pred smrtnikom bježi!

10. Jedan lijepi primjer svetog pisma u "isprepletenim" tekstovima kod kojih treba razmrsiti niti.

Svu ljubav poklanjamo svoju
Tom Bogu u povojima
A naše čete bijele
Čine njegov dvor.

Zaklonimo ga krilima našim
I najljepšim cvijećem.
Svojim koncertom radosnim
Uspavajmo Kralja nebeskoga.

Da bismo utješili Majku njegovu
Pjevajamo tajanstveno
Milost i slatkoću
Ljupkosti Spasiteljeve.

O, napustimo obalu tu
Daleko, daleko od oluje
Bježimo noći ove
Daleko od buke svake.

Zvijezda naša sjajna
Velom skrivena
Radost je izabranih
Dijete Isus.

Kralj Neba
Bježi pred smrtnikom!... *(ponavlja se)*

(Drugi čin)

RAZBOJNIČKA ŠPILJA

/Prvi prizor/[11]

Po zidovima pećine obješeno oružje i koža divljih životinja. Po zemlji razni nakiti, bogati svijećnjaci pomiješani s drugim bezvrijednim predmetima. Jedna mlada žena, SUZANA, *ljulja svog sina Dizmu i pjeva na melodiju "Truver" (= starofrancuski pjesnik).*

Nekada bez muke bila sam
Zadovoljnija nego kraljica
Život moj radostan je bio
Radi mog sina sretna sam bila.

Dječak moj u život došao je
Poput rascvjetale ruže
Ali, jao, on je bez snage
On cvijet moj
Umire već!...

Ah! nikada na zemlji ovoj
Bol majke
Mojoj boli jednaka bila nije.

---

11. Slijedeći prizori uzeti su od o. Fabera, no Terezija ih obnavlja i vrlo osobno razvija. Uostalom, svakako potaknuta od novakinja, ona upotrebljava jedan neobični pučki stil, i dopušta si više anahronizama *(seljaci, tornjići,* itd.).

/Drugi prizor/

Zvižduk upozorava Suzanu, da se razbojnička banda približava. Oprezno stavlja u malu zipku svoje zaspalo dijete, a potom otvara vrata. Prvi dolazi šef ABRAMIN, *potom ga slijede drugovi, stari* TORKOL *i mladi* IZARN. *Sva trojica pjevaju na melodiju "Estudiantina".*

Iz pećine smo mi
Glasoviti razbojnici bogati
Plemići nas se boje
Jer predaka njihovih zlato posjedujemo.

Bez buke znamo mi
Mudro i hrabro
S mačem i kopljem rukovati
Kad ponoć dođe.

(Ponavlja se:) Iz pećine, itd.

(Na koncu kitice dodaje se:)

Ah, evo nas!

Koristimo tamu noći
Hrabri prijatelji bore se *(prvi glas)*
U sjeni sutra odmarat ćemo se mi
Spavati cijeli dan. *(drugi glas)*

Iskoristimo mladost našu
Da pribavimo blago sebi
Da u starosti
U zlatu plivati možemo. *(cijelu kiticu oba glasa)*

(Da! Iz pećine, itd.)

ABRAMIN *baca pred noge svoje žene bogate stvari, posebno haljine i dječje igračke, a onda sjeda do nje i govori:*

No, Suzana, jesi li zadovoljna? Dizma će biti obučen kao princ i lako ćeš ga moći zabavaljati. *(Suzana promatra predmete žalosnim pogledom)* Ne izgledaš zadovoljna! To je previše! Da sam znao, ne bih se opterećivao sa svim tim igračkama.

SUZANA

Ti hoćeš da se radujem a Dizma je bolestan? Ozdravi mi sina i vidjet ćeš me nasmješenu.

ABRAMIN

Učinio sam što sam mogao. Koliko puta sam vodio Dizmu u Jeruzalem najboljim liječnicima? Lijekovi ne koriste. Dakle, ostavi me na miru i ne govori mi o bolesti koja mi prouzrokuje nevolje kao i tebi... *(Brzo se diže i naginje nad kolijevkom:)* Zar moram imati gubavog sina!... Koliku sam nadu bio polagao u njega!...

TORKOL, *rugajući se.*

Nema razloza za tugovanje. Zar nemaš dobre pomoćnike? Izarn i ja možemo ti pomoći i bez tvoga sina. Ako ne prepoznaješ našu uslužnost u razbojstvima, to je jako nezahvalno.

IZARN, *lupkajući po ramenu svoga druga.*

Druže, tvrdoglav si, šef nas ne vrijeđa. Žao mi je da je Dizma gubav, on je dobre građe. Siguran sam da mu nitko ne bi bio ravan u penjanju po zidu, u provalama, a posebno u baratanju mačem kad su u pitanju odmetnici.

ABRAMIN

Umuknite, prostaci! Moj vas sin ne gleda. Zabranjujem vam govoriti o njemu i nemojte nanositi bol njegovoj majci.

SUZANA

Abramine, ti razumiješ moju bol, pa zašto zbog tebe plaču tolike siromašne majke? Ti nisi sve ove stvari oteo bez prolijevanja krvi. Nekada sam se smijala kad sam slušala o tvojim zločinima, no otkad trpim ne mogu uživati u patnjama drugih.

ABRAMIN

Sreća što danas nisi bila u gradu Betlehemu. Tvoje bi se srce sažalilo. I moje srce, koje je tako tvrdo, zadrhtalo je od gnjeva, kad sam vidio onakvo barbartsvo. Ja ne prolijevam krvi, osim kad branim svoj život. Oni koji žele mirno spavati, dok ja praznim njihove sanduke, ne trebaju se nipošto mene bojati. Ja sam najmiroljubiviji od svih ljudi. Moj mač nikada nije ranio nevinoga.

TORKOL, *živo.*

Osim mene, kad si me danju ili možda noću udario po ramenu, jer nisam dovoljno brzo utekao od kule, u kojoj sam bio pronašao mnogo blaga. Ma bježi ti, koji za sebe tvrdiš da si najmiroljubiviji čovjek! Žalim što sam stavio moje bijele vlasi u tvoju službu, jer ih ne poštuješ.

ABRAMIN, *ironično.*

I trebao ti je udarac mačem. Spreman sam to ponoviti, ako me ne poslušaš na prvi mig. Boja tvojih vlasi je ruglo. Nisam znao da si stupio u moju službu. Čuvaj za sebe svoje vlasi, jer ja nemam ništa s njima! Ja se ponosim svojom crnom kosom, koja je slična olimpskim bogovima. A tvoja je slična lanu, pa nije ni zašto drugo nego da se baci u vatru.

TORKOL, *srdito.*

To je malo previše, osvetit ću se zbog ove uvrede.

On pruža ruku prema hrpi prazih boca, uzima jednu i želi je baciti u šefovu glavu. Izarn priskače u obranu šefa.

ABRAMIN, *hvata snažno Torkola za ruku.*

Pomakni se ako možeš!...

Torkol viče i otima se a Izarn mu otima bocu iz ruke.

SUZANA *baca se prema kolijevci.*

Molim vas, ušutite, probudili ste Dizmu. *(Uzima ga u svoje ruke.)*

IZARN, *Torkolu.*

Ti se, Torkole, nemaš pravo buniti protiv šefa. On je dobar. Pogledaj koliko nam dobra čini! Njemu dugujemo ovo bogatstvo, po kojem bismo mogli biti nasljednici kralja Salomona. Njemu također dugujemo sve ove boce, koje su nam toliko puta priuštile pijanstvo. A ti se kao veliki nezahvalnik s njima služiš, da bi se osvetio začetniku naše velike sreće.

TORKOL

Drži za sebe svoje riječi, a mene pusti na miru. Dobro znam što trebam činiti. Ne želim se osvećivati. Ovo je izraz veličine duha a ne snage.

On sjeda sa Izarnom u jedan kut špilje i obojica počinju pušiti svoje lule.

ABRAMIN, *približujući se Suzani.*

Ti ne znaš uspavati sina. Daj ga meni! Ja ću mu zapjevati jednu pjesmu, pa će sanjati o slavi i junaštvu.

Uzima dijete, brzo hoda i pjeva što slijedi.

Besmrtna slava
Precima našim

Vjeran nam budi
I kao oni živjet ćemo.

Zapali naša srca. *(drugi put)*

Dok ABRAMIN *vraća Dizmu majci, govori:*

Gledaj, već spava! U njemu prepoznajem junaka kao što sam ja. Kakva šteta što je Dizma gubav!!!... *(Udara se u glavu pesnicom.)*

SUAZANA

Nemoj o tome više misliti! Malo prije si mi zabranio da ti o tome govorim. Radije mi reci što se danas dogodilo u Betlehemu.

ABRAMIN

Dogodio se jedan događaj, koji može navući mržnju na Heroda. Naime, sva djeca ispod dvije godine na njegovu zapovijed nemilosrdno su pobijena pred očima i u rukama njihovih majki.

SUZANA, *snažno stišće Dizmu.*

Je li to moguće? Ne mogu vjerovati u jedno takvo barbarstvo! Jadne majke, one umiru od žalosti... Ja bih umrla, da su mi ugrabili moje blago...

ABRAMIN

To što sam ti rekao istina je. Uostalom, svi ti ovi predmeti to dokazuju. Dočepao sam ih se bez problema, jer nitko nije pazio na mene.

SUZANA

Ali što je potaklo kralja, da dopusti tako nizak i kriminalan čin? Zašto je udario smrću tolike nevine?

ABRAMIN

Nije točno poznat razlog ovog zločina. Svatko to tumači na svoj način. Ima ih koji kažu, da su tome uzrok strani kraljevi, koji su došli pitati Heroda za mjesto gdje se nalazi novi židovski kralj, jer da su vidjeli njegovu zvijezdu i da su mu se željeli pokloniti. Herod je u njemu vidi suparnika i želio ga se pošto poto riješiti. Nakon što je uzaludno nastojao otkriti ga, odlučio se da pomru sva djeca, siguran da će na taj način iskorijeniti i Davidova potomka.

SUZANA, *zamišljena.*

Kakav čudesan događaj! Herod se trese na svom prijestolju pred jednim djetetom, koje prima strane kraljeve kao klanjaoce... Da to nije možda Mesija[12], koga očekuju Židovi?

ABRAMIN

Ne znam. U svakom slučaju njegovo kraljevstvo nema budućnosti, jer je on ubijen. Mene štiti bog Merkur[13]; osim njega ne poznam drugog boga. U njegovo ime i njemu u čast poduzimat ću nove

12. *"Mesija"*: kod Terezije izvanredan pojam (ovdje i u 8 v). Kroz cijeli će komad Suzana, koja je intuitivna i ljubezna majka, napredovati u spoznavanju objave - sve do čina izričite vjere, a vjeri će privući i svog muža.
13. Merkur je bog trgovaca i kradljivaca. Abramin je pravi poganin za razliku od Suzane, koja vjeruje u jednoga jedinog Boga.

podvige. *(Diže se, uzima svoje oružje i govori svojim drugovima:)* Prijatelji, naprijed, pođimo!... *(Oni izlaze.)*

/Treći prizor/

SUZANA, *gledajući predmete po podu.*

Koje bogatstvo! Kakvo izobilje! Uistinu, ja sam najsretnija od svih žena! *(Stavlja si narukvicu od finog biserja, potom u hipu baca svoje oči prema sinu, čupa kosu i gurajući nogom hrpu blaga viče:)* Ne, ja nisam sretna!... Pogled na bogatstvo zasljepio me jedan tren, ali mrzim blago koje ne može vratiti zdravlje mom sinu.

Što sam učinila Nebu, da sam ovako žalosna? Možda su Abraminovi zločini navukli na nas božansku osvetu... Ah, kad bih poznavala mjesto gdje Bog stoluje, pala bih mu pred noge, pa makar morala prijeći morâ, i molila bih ga za život svog djeteta, za oproštenje zbog Abraminovih razuzdanosti, a Bog ne bi odbio molitvu majčinog srca koje Mu se povjerava[14]...

Osjećam[15], da to nepoznato Biće koje me stvorilo mora biti neizmjerno dobro. Željela bih ga upoznati, željela bih mu povjeriti Dizmu, da od njega učini dobrog ratnika u svom kraljevstvu, jer želim sreću mom sinu više nego samoj sebi. Dala bih tisuću puta svoj život da njega vidim sretna.

Moj duh luta... nikada neću napustiti pustinjsku špilju. Bog koga tražim nikada neće čuti moju molitvu... Potrebno je da se On

14. Terezija, koja je optimist u vezi sa sudbinom pogana *("siromašni urođenici"*, Rk A, 2v/3r), stavlja u usta Suzane molitvu jednoga jednobožačkog vjernika. Osjeća se da je ona na strani ove nesretne majke.
15. Suzana osam puta upotrebljava ovaj glagol, koji Terezija vrlo često upotrebljava da utvrdi svoju vlastitu vjeru. Ne radi se o sentimentalnom osjećaju, nego o intuiciji srca (u Paskalovom smislu), koja nadilazi razumsko razmišljanje.

spusti do mene, da me želja ne bi prevarila... Samo jedna majka može tako nešto sanjati. Jao, zašto to se to ne može ostvariti!... *(Ona plače.)*

/Četvrti prizor/.

Lagano kucanje na vrata. SUZANA *brzo diže glavu i govori sigurnim glasom:*

Tko je?

SVETI JOSIP

Umorni siromašni putnici, koji mole gostoprimstvo za ovu noć.

SUZANA

Ova špilja nije svratište. Nastavite put! Mi ne ugošćujemo putnike.

SVETA DJEVICA

U ime vašeg djeteta, ako ste majka, nemojte nam odbiti sklonište za koje vas molimo.

SUZANA *otškrinjuje vrata. Kad je primjetila Mariju s Djetetom Isusom, reče nježnijim glasom:*

Ne mogu vas odbiti u ime svog sina. Vidi se da ste i vi majka, jer vrlo dobro poznajete slabost majčinskog srca.

Sveta Obitelj ulazi u špilju.

SUZANA

Imate sreću da sam sama. Da je ovdje moj muž sa svojim drugovima, on bi vam mogao naškoditi. No oni će se vratiti tek u zoru, tako da vas do tada nitko neće uznemirivati.

SVETI JOSIP

Hvala, vi ste dobri! Neka Bog nagradi vašu ljubav!

SUZANA

Koji je to Bog o kojem mi govorite? Već dugo ga želim upoznati.

SVETI JOSIP

O ženo, kad biste vi znali ime onoga koji je ušao u vašu špilju! Kad biste poznavali Dijete, koje Marija stišće na svom srcu!...

SUZANA *se približava Mariji.*

Kako je lijepo vaše dijete! Zašto ga izlažete nevremenu godišnjeg doba u pustinji?

SVETA DJEVICA

Natjerao nas je jedan važan događaj, da napustimo Nazaret i da idemo živjeti u Egipat. Vi razumjete koliko trpim, kad vidim svog Sina bez skloništa i kako dršće od hladnoće za vrijeme noćnoga ledenog vjetra, koji diže pustinjski pijesak, ili kad ne pronalazim palmu, koja bi ga mogla zaštiti od podnevne žege sunca.

SUZANA

Događaj zbog kojega ste se vi dali na teški put sigurno mora biti vrlo važan. Ne bih vam preporučila da nastavite put, ako idete u Egipat tražiti sreću. Izgleda da su siromašni još nesretniji u toj zemlji nego u našoj. Uostalom morate znati da bijeda slijedi svugdje one, koji su rođeni pod njenom zvijezdom. Jedini način da se čovjek toga oslobodi jest pobuna protiv bogataša i oduzimanje silom njihova bogatstva, koje je nepravedno raspoređeno[16].

SVETI JOSIP

Ne bježimo mi od siromaštva. Sreća se ne sastoji u posjedovanju bogatstva, nego u poniznom podlaganju svoje volje Božjoj, a On svakome daje što smatra potrebnim za spasenje njegove duše.

SVETA DJEVICA

Jadna ženo, kako možete vezati vašu dušu uz sva ova bogatstva, koja su nepravedno stečena? Zašto ne usmjerite svu svoju

16. Ovi reci pokazuju da Tereziji nisu bili nepoznati socijalni problemi njenog vremena.

radost na odgajanje srca ovoga lijepog djeteta, koje vam je dobri Bog dao?

SUZANA, *žalosno.*

Ovo mi dijete nipošto nije na radost, ono je predmet moje boli. Ono me priječi da se radujem velikim dobrima koja me okružuju... Kako bih vam od srca dala sve što posjedujem, da možete spasiti život mog sina!

SVETI JOSIP, *približujući se djetetu.*

Što je dakle vašem djetetu? Ono je lijepo kao anđeo i izgleda da mirno spava.

SUZANA

Da, Dizma je lijep. No zar ne vidite ovu bjelinu poput snijega, gubu, po cijelom njegovom čelu? *(Ona plače.)*

SVETA DJEVICA, *otklanjajući blago ruku, koju je Suzana stavila na njeno lice.*

Ne plačite, sirota majko. Dobri Bog je dovoljno jak da ozdravi vašeg sina. On će nagraditi gostoljubivost, koju nam dajete ove noći.

SUZANA

Ne znam gdje stanuje taj Bog za koga mi govorite da je dobar. Zaklinjem vas, koji ga poznajete, da ga molite za ozdravljenje mog sina, i ja ću vam dati štogod zaželite.

SVETA DJEVICA

Obećajem da ću moliti za vaše dijete, a za uzvrat ne tražim ništa osim malo vode da operem Isusa. Pogledajte kako je njegovo lice puno znoja i prašine.

SUZANA

Trebala sam prije misliti na to. *(Ide prema dnu špilje i pokazuje na jednu malu iskopanu kamenicu*) Uzmite posudicu s vodom koja služi Dizmi; tu možete oprati vaše dijete. Ali zar se ne bojite da će dobiti strašnu bolest mog sina?

SVETA DJEVICA

Ne, ne bojim se. Znam da je Isus došao na zemlju da ozdravi vašeg sina preuzimajući na sebe njegovu slabost i nemoć. Sada je on bjegunac, sličan putniku koji nema ni kamena na kojem bi odmorio svoju glavu. Naime, Židovi nisu prepoznali svog kralja!... Kasnije će ga smatrati gubavcem i njegovo će im lice biti skrito. *(Marija ove riječi izgovara s proročkim naglaskom.. Bol i radost miješaju se u njenom pogledu, koji je uprt u Isusa, a potom gledajući Suzana dodaje:*) Ali i vaš sin zadobit će ljepotu, koju će moj Sin zbog njega izgubiti... On će s Njime biti u njegovom vječnom kraljevstvu.

SUZANA, *duboko ganuta.*

Ne razumijem vaše riječi. Kako vaše dijete može vratiti zdravlje Dizmi, zar ono nije slabo kao i on?...

Istina je da vaš i njegov pogled blista nepoznatim sjajem, ali što vi možete učiniti za mene, vi, siromašni putnici, koji morate tražiti sklonište u špilji razbojničkoj?...

Ah počinjem vjerovati da ste vi tajanstvene osobe. Otmjenost vašeg držanja i vaša veličina govore o slavnom podrijetlu. Da niste potomci nekog vladara, budući da ste mi sada govorili o nekom kraljevstvu u kojem bi moj sin bio zajedno s vašim?

SVETA DJEVICA

Isusovo kraljevstvo nije od ovoga svijeta. Kad bi njegovo kraljevstvo bilo od ovog svijeta, on bi imao palače kao zemaljski kraljevi a hrabri ratnici borili bi se za njega. Vi sada ne možete razumjeti smisao mojih riječi, no jednom ćete ih razumjeti.

Marija lijeva vodu u kamenicu i pere Malog Isusa.

SVETI JOSIP, *Suzani.*

Dobro gledajte što radi Marija. Učinite ono što ona čini i čvrsto vjerujte da Bog može ozdraviti vašeg sina. I taj Bog dobrote nagradit će vašu vjeru.

SUZANA

Da, ja vjerujem da vas je pravi Bog poslao meni da me utješite, jer osjećam u svojoj duši nešto što ne mogu odrediti... Ali, kako malo vode može povratiti zdravlje mom sinu?

SVETI JOSIP

Da ste ikada otvorili Sveto pismo, onda biste tamo pročitali, da je Naaman ozdravio od gube, kad je poslušao proroka Elizeja i okupao se sedam puta u vodi Jordana. A ta voda nije bila još posvećena prisutnošću Riječi koja je postala tijelom.

SUZANA

Nije mi poznato to Sveto pismo, ali me moje majčinsko srce tjera da slušam vaš glas. *(Uranja svoje dijete u kamenicu kojom se služio Isus; i vadeći ga kriči od radosti i govori drščućim glasom punim uzbuđenja:)* Ah, moje dijete, moj Dizma je ozdravio!... Sanjam li?... Ne, to je prava istina, njegove rumene usne smiješe mi se... njegov pogled je sjajan i pun života... Jedino je Bog mogao učiniti ovo čudo!... *(Okrećući se prema Mariji.)* Ah i ja sada vjerujem, da je to dijete koje vi držite na srcu sami Bog, koji se spustio sve do mene... Ne razumijem to otajstvo, ali vjerujem jer osjećam istinu.

/Peti prizor/

Čuje se zvižduk i razbojnici ulaze u pećinu.

ABRAMIN, *videći Mariju i Josipa gnjevno diže svoj mač.*

Tko su ovi drznici, koji su se usudili prodrijeti u moje vlasništvo? Platit će to skuplje nego misle.

SUZANA *se baca pred njega pokazujući mu Dizmu.*

Abramine, ne diraj u naše dobročinitelje. Oni su došli učiniti kraj našoj boli. Pogledaj, Dizma je ozdravio od gube.

ABRAMIN, *pušta da mu padne mač.*

Što kažeš? Dizma je ozdravio... *(Pažljivo promatra dijete.)* To je sigurno, u to nema sumnje. *(Grubo briše oči rukavom.)* Nisam vjerovao da još imam suza; pa ipak moje okrojelo srce osjeća se ganuto pred čudom koje nadilazi sve ljudske računice. Tko su ovi stranci, koji posjeduju divno znanje po kojem mogu u tako kratko vrijeme otkloniti strašnu bolest gube?

SUZANA

Ne znam njihovo ime, ali sam sigurna, da je Dijete koje oni nose pravi Bog, skriven pod ovom slabom vanjštinom.

ABRAMIN

Bog u jednom djetetu! Radost te smućuje Suzana... *(Okreće se svetom Josipu.)* Recite mi, molim vas, vaše ime i što tražite za ozdravljenje koje ste učinili?

SVETI JOSIP

Ja sam siromašni tesar Josip. Nisam ja onaj koji je vratio zdravlje vašem sinu, to je učinilo Dijete koje Marija drži u svojim rukama.

TORKOL

Doista, mi smo u jednom drugom svijetu! Ne znam, osjećam se do dna potresenim zbog ovoga. *(Pokazuje na svoje srce.)* Već sam dugo na kugli zemaljskoj i mogu ocjenjivati ljude. Pa ipak izjavljujem, da ovi stranci nisu obični ljudi.

IZARN

Takvo što nikad nisam vidio i sada mi život koji smo provodili više ne izgleda tako lijep.

ABRAMIN, *s jednom zahtjevnom gestom.*

Sjednite i... Tišina!... *(Svetom Josipu.)* Zaklinjem vas, protumačite mi, kako je vaše dijete moglo ozdraviti mog sina?

SUZANA, *sa zanosom.*

Poslušaj kako se to dogodilo! Ova me žena, koja je neusporedivo najljepša i najbolja od svih koje sam ikada vidjela, zamolila vode da opere svog sina. Ja sam joj dala vodu u Dizminoj kamenici i rekla joj da se bojim, da će njezin sin dobiti bolest mog sina. Umjesto straha ona mi reče tajanstvene riječi, kojima nisam shvatila smisao, ali sam osjetila nešto izvanredno u sebi. I tako, kad je ona izvadila dijete iz vode (slijedeći savjet koji mi je dao njen suprug), uronila sam Dizmu s vjerom da će ozdraviti i gledaj što se dogodilo... Kako sada sumnjati da mali Isus nije Bog... Uostalom, njegova majka mi je govorila o nekom kraljevstvu u kojem će Dizma biti s Njim.

ABRAMIN

Kraljevstvo! Ah, znam... Kralj Herod misli da je iskorijenio ovo divno Dijete... Ono je židovski Kralj, Mesija koga oni očekuju već dugo.

SVETA DJEVICA

Božje milosrđe je divno i skriveno je učenjacima i mudracima, ono se objavljuje malenima, grešnim i nevjernim ovcama!...

ABRAMIN

Zar ne da sam rekao istinu? Nemojte mi skrivati vaše podrijetlo, nemojte me se bojati! Umjesto da vas izdam, spreman sam vas braniti od onih koji bi vas napali. I moji momci će na jedan mig biti sa mnom.

DVA RAZBOJNIKA, *dižu se zajedno.*

Da, da, mi smo spremni.

TORKOL

Nikada nismo služili tako plemenitoj stvari.

SVETI JOSIP

Zahvaljujem vam, prijatelji. Nije vrijeme za borbu. Isus je Bog Mira, on dolazi da obrani i da spasi.

ABRAMIN

Budući da je vaš sin Bog, zašto nije pokazao svoju moć pa istrgnuo smrti toliku siromašnu djecu koja su pobijena zbog Njega? Čudo koje je on učinio u korist Dizme, mogao je učiniti još mnogo lakše betlehemskoj djeci tako da smrću pogodi okrutnog Heroda.

SVETI JOSIP

Božje misli nisu naše ljudske misli[17]; u protivnom Isus bi tako učinio kako ste vi to rekli. No njegovi su putevi iznad ljudskih puteva kao što je nebo iznad zemlje. Ja ne mogu proniknuti u dubinu božanskih misli. No klanjam im se iako ih ne razumijem... Marija, koja je prosvjetljenija od mene svjetlom Duha Svetoga, sigurno će vam moći protumačiti zašto njezin božanski Sin nije poštedio nevine i nije dopustio da Herod umre.

SVETA DJEVICA

Sin Božji nije došao na zemlju da oduzme život nego da ga dadne. Rekla sam vam, da njegovo kraljevstvo nije od ovog svijeta. On nije ostavio sjajnu nebesku palaču, da uspostavi zemaljsko kraljevstvo. On na zemlji želi i traži prijatelje, braću, da ih sa sobom povede u nebesko kraljevstvo. Ako je Isus dopustio smrt sretne nevine djece njegove dobi, to je radi toga da im podari mjesto sigurnosti i da od njih učini najljepši svoj dvor.

I najduži život samo je san. Ljudi se nažalost u životu često vežu uz zemaljske ispraznosti, zaboravljaju da imaju dušu, koja je

17. Usp. RP 2, bilješka 23. U PN 44. pjesmi koju je napisala spontano za blagdan Nevine Dječice, Terezija će u manje od godinu dana još produbiti svoje razmišljanje o sudbini djece koju je Herod poubijao.

stvorena na sliku Božju. Isus je također učinio veliko milosrđe, kad je pozvao s ove zemlje nevinu družbu, koja sada uživa vječni mir.

ABRAMIN, *zamišljen.*

Duša stvorena na sliku Božju!... Mrtva djeca koja uživaju vječni mir!... Kakve velike nepoznanice za mene!... Dakle ne svršava sve sa životom[18]? Ah, ja sam zbunjen, mislim da sanjam.

SVETI JOSIP

Ne, vi ne sanjate. Uzvišene tajne, koje vam Marija objavljuje, istinite su. Kad biste ih razumijeli, ne biste nepravedno gomilali prolazna bogatstva, nego biste cijenili siromaštvo kao najveće blago. Vi biste tražili samo ono što bi moglo vašu dušu učiniti Bogu ugodnom.

ABRAMIN

Zašto želite da se svidim Bogu? Kako će on to znati? Velite da je siromaštvo više u cijeni nego bogatstvo. Protumačite mi tu čudnu tajnu.

18. Josip i Marija odgovaraju s lakoćom na bitna Abraminova pitanja: kao što Terezija ovog časa uživa u *"jednoj tako živoj i jasnoj vjeri, da misao na nebo čini svu njezinu sreću"* i da ona ne može *"vjerovati da ima bezbožnika koji nemaju vjere"* (Usp. Rk C, 5r). No, za manje od tri mjeseca ona će sasvim drugačije doživljavati ova pitanja, kad ona sama uđe u noć (početak travnja 1896.).

SVETI JOSIP

Kad bi sadašnji život trajao stalno, vi biste imali nekog razloga gomilati bogatstvo. Ali ovaj se život odvija brzinom munje i mora postojati sretna vječnost za one koji Bogu vjerno služe za vrijeme svoga prolaznog progonstva.

Dakle, taj dobri i milosrdni Bog nagradit će velikodušno, ne samo velika djela učinjena radi Njega, nego i jednostavne želje služenja i ljubavi, jer On vidi sve, njegovo oko prodire dubine srca, nisu mu sakrite ni najskrovitije misli. I kao što kaže prorok Izaija: "Gospodin neće suditi po viđenju, presuđivati po čuvenju, već po pravdi će sudit' ubogima i sud prav izricat' bijednima na zemlji. Bog sam će doći i spasiti ih" Iz 11, 3-4).

ABRAMIN se *diže.*

O, to je previše. Ja sam izvan sebe, ne prepoznajem se više... Prijatelji, pođimo odavde, nismo dostojni da budemo s ovim tajanstvenim gostima.

SUZANA

Abramine, budući da istina sjaji u tvojim očima, nemoj bježati od njezine svjetlosti. Zaklinjem te Dizmom, kome je Spasitelj vratio život, ne vraćaj se više tom neurednom životu gdje ćeš izgubiti dušu. Pokaži zahvalnost koju duguješ našim dobročiniteljima te ih povedi kroz pustinju, sve dok sutra ne stignu na put za Egipat.

ABRAMIN

Ako izlazim, nije to zbog pljačke, nego zbog potrebe da udahnem svježega noćnog zraka. Atmosfera, koju ovdje udišem, previše je čista za mene. Budi mirna, našim ću gostima u osvit zore pokazati siguran put, da bi mogli nastaviti svoje putovanje bez ikakvog uznemirivanja.

On ide prema vratima, dva druga lopova se dižu.

TORKOL, *približujući se Mariji.*

Recite nešto svom Djetetu za mene, da bi se ono jednog dana sjetilo starog Torkola, kad bude u svom kraljevstvu.

SVETA DJEVICA

Ako želite ući u kraljevstvo mog Sina, nemojte nikada zaboraviti ovu blagoslovljenu noć kad se vaš Bog ovdje odmarao. Dakle, možete se nadati da ćete ga vidjeti poslije ovog života, ne više kao slabo dijete, nego u punom sjaju svoje slave.

IZARN, *baca se na koljena.*

O, neka nas blagoslovi ovo Dijete, koje će nas učiniti sretnima u vječnosti.

Tri se razbojnika zajedno naklanjaju.. Sveti Josip i Suzana kleknu.

SVETA DJEVICA, *blagoslivlje ih s Malim Isusom.*

Isus vas blagoslivlje i zahvaljuje vam. On će vas primiti u svoj raj zbog gostoprimstva koje ste mu iskazali u vašoj špilji.

ABRAMIN, *kradom briše oči.*

Tko bi mogao vjerovati, da će se Abramin, šef razbojnika, ikada pokloniti jednom djetetu?... To bi dijete moralo biti Bog, kad ja tako radim!...

Razbojnici odlaze nakon bacanja posljednjeg pogleda na Isusa.

/Šesti prizor/

SUZANA, *još na koljenima, govori molećim glasom i dižući prema Mariji oči pune suza.*

O Marijo, kako ste dobri, kad ste obećali besmrtno kraljevstvo mom suprugu. No vi ne znate da mu je razbojnički život postao njegova druga narav, i sva sam uzbuđena gledajući ga kako se odaje svom neredu. Bojim se da Dizma ne pođe za svojim ocem. Što će tada od njih biti?...

SVETA DJEVICA

Oni koje vi volite sigurno će još vrijeđati Boga, koji im je udijelio dobročinstva. No, imajte povjerenja u neizmjerno milosrđe

dobrog Boga. On je tako velik, da briše i najveće zločine, kad pronađe srce jedne majke koja stavlja sve svoje pouzdanje u njega.

Isus ne želi smrti grešnika, nego da se on obrati i da vječno živi. Ovo dijete, koje je bez poteškoća ozdravilo vašeg sina od gube, ozdravit će ga jednog dana od mnogo opasnije gube... Za to neće biti dosta jednostavna kupka. Dizma će se trebati oprati u krvi Otkupiteljevoj... Isus će umrijeti da podari život Dizmi, koji će istog dana kad i Božji Sin ući u njegovo nebesko kraljevstvo.

SUZANA

Vaše su riječi vrlo utješne. Nikada nisam osjetila tako duboki mir u svojoj duši. Ne mogu prodrijeti u smisao onog što mi govorite, ali shvaćam da se radi o slavi koju osiguravate mom sinu. Često ću ga podsjećati na ono što on duguje vašem Sinu. Poučit ću ga da ga upozna i uzljubi. Reći ću mu, da će on jednog dana imati mjesto u počasnoj straži toga velikog Kralja.

Šteta da je vaš Isus tako siromašan te nema niti jednog sluge, koji bi nam svako toliko donosio vijesti o njemu i koji bi mogao naučiti Dizmu, što on mora činiti da jednog dana bude dostojan službe vašeg Sina.

SVETA DJEVICA

Ne radi se o tome da bi svako toliko neki Isusov sluga dolazio upravljati korake vašeg sina. Dizmu nakon rođenja prati stalno jedan nebeski glasnik i taj ga glasnik nikada neće ostaviti. I vi imate kao i Dizma jednog anđela, koji vas čuva dan i noć. On vam nadahnjuje dobre misli i kreposna djela, koja činite.

SUZANA

Uvjeravam vas, da mi nitko nikada osim vas nije nadahnuo dobre misli i da još nisam vidjela glasnika o kome mi govorite.

SVETA DJEVICA

Znam da ga niste vidjeli, jer anđeo koji je uz vas nije vidljiv. No on je isto tako stvarno tu kao i ja. Zahvaljujući anđeoskim nebeskim nadahnućima, osjetili ste želju da upoznate Boga i vidjeli ste kako vam se približava. Ove će stvari za vrijeme cijeloga vašeg progonstva na zemlji biti za vas tajanstvene, no kad dođe svršetak vremena, vidjet ćete Sina Božjega u njegovom veličanstvu, kako dolazi na oblacima nebeskim u pratnji svih svojih anđeoskih legija.

SUZANA

Ako ne mogu vidjeti jednog anđela, još manje mogu čuti njegov glas.

SVETA DJEVICA *izgleda kao da čuje jednu melodiju pa poluglasno govori:*

Poslušajte... jedan anđeo sigurno je čuo vašu molitvu, šuštanje krila me upozorava na njegovu prisutnost.

/Sedmi prizor/

ANĐEO *pjeva*
na melodiju "Herkulanumsko vjerovanje"
i ostaje nevidljiv[19]

Pjevati Svetoj Obitelji dolazim
Na ovo mjesto privlači me božanska slava
Ta slava lijepa koja u pustinji sjaji
Zadivljuje me više nego slava nebeska...
Tko može razumjeti tajnu tu
Isus je od svojih odbačen
Lutalac, putnik na zemlji je on
I nitko njegovu ljepotu otkriti ne umije...

No ako vladari tvoje kraljevstvo preziru
O nebeski Kralju, tajanstvena Zvijezdo,
Odavna srca mnoga žele te
Ti si nesretnika svih nadanje.
Zvijezdo nebeska, o Mudrosti duboka
Ti dijeliš neizrecive darove svoje,
Malenima, ovog svijeta siromašnima
I imena njihova na nebu ispisuješ.

Ti mudrost u dio daješ
Neukom i srdaca najmanjem
I zato svaka duša na tvoju sliku stvorena je
A ti dolaziš grešnike spasiti.
Doći će dan kad će na livadi istoj

19. Pjevanje anđela je pouka za zajednicu, koja *"možda"* rsikira da "pobjegne u Egipat", ako političke okolnosti dovedu do novih protjerivanja redova. Ove kitice pripadaju više unutarnjem nego zajedničkom scenariju i tako komad zadobiva eshatološku dimenziju.

Uz lava slatko janje pasti
A pustinja, tvoja domovina jedina
Ime tvoje mnogo puta čut će.

O Bože, dušama djevičanskim skriveni
Zahvaćene one sve ljubavi vatrom
Na tvoje kraljevske pute vinut će se
I pustinje[20] jednog dana nastanjene bit će.
Ta srca bukteća, te duše serafske
Obradovat će anđele nebeske sve
Ali od glasa poniznog njihovih himana božanskih
Drhtat će bezdani mračni.

U bijesu svom, u zavisti velikoj
Sotona opustošiti pustinju želi
Ne poznaje moć neizmjernu
Djeteta slabog koje svemir ne poznaje
Ne zna da djevica gorljiva
U srcu svom samoću pronalazi
Ta duša s božanskim Spasiteljem sjedinjena.

Možda zaručnice drage tvoje dana jednog
O Bože moj dijelit će progonstvo tvoje
Ali grešnici koji će ih prognati
Neće ljubavi njihove ugasiti vatru.
Svetogrdna mržnja svijeta nečistog
Gospodnjih djevica neće moći
Nikada haljinu oskvrnuti sniježnu
Okaljati nikada bjelinu nebesku!...

20. I Karmel je prava *"pustinja"* (usp. Rk A, 26r) prema samotničkoj tradiciji, koja seže do Ilije proroka i koju naglašava obnoviteljica Terezija Avilska. Dakle, karmelićanke hode po Isusovim *"kraljevskim putovima"*.

O svijete nezahvalni, tvoje kraljevstvo nestaje već
Zar ne vidiš da Dijete ovo malo
U ruci svojoj drži mučeništva palmu
Ubire već ljiljane blistave...
Da ih svojim vjernim djevicama dade
A njihove ljubavi svjetiljka će sjati!
Zar vječna vrata ti ne vidiš
Koja se jednog dana svetima otvoriti moraju?...

O, kakav tren, sreća koja nepomućena,
Kad se izabrani pokažu slavni,
U zamjenu za ljubav svoju primit će
Vječno da na nebesima ljube...
Poslije progonstva patnje nikada više
Nego odmor[21] boravka nebeskog
Nakon progonstva vjere i nade nema
Nego radost, Ljubavi[22] ekstaza!...

21. Dok Terezija bude umirala, neće željeti *"odmor"* u nebu, nego silni apostolski rad (usp. LT 220 i 254; ŽB 17.7).
22. I Rukopisi A, B i C, RP 6 završavaju riječju *"Ljubav"*.

RP 6. - BIJEG U EGIPAT

DOKUMENT: rukopis. - DATUM: za blagdan priorice Majke Agneze od Isusa, 21. siječnja 1896. - SASTAV: dijalozi u prozi i stihovima (133) sa šest melodija. OBJAVLJENO: Povijest jedne duše 1898., pjesničkih dijelova: 100 od kojih 26 prerađeno; *Rekreacije*, 1985., potpuni tekst.

U tijeku trogodišta Majke Agneze od Isusa Terezija je po treći put zadužena da sastavi dramu za njen imendan. Te godine ona još nije štedjela svoje sile. Po dužini ovaj sastav je na drugom mjestu, poslije onog *Ivana Arška ispunjava svoje poslanje*. Nažalost, kao što smo to vidjeli, nije se svidio Majci Agnezi. Srećom da je Terezija uvijek radila samo za Isusa; ona nema potrebe za ljudskom nagradom. Terezija završava "jednu godinu mira, ljubavi, svjetla", bez sumnje najljepšu poslije 1887.: *"Ne, ništa nije moglo uznemiriti moj neopisivi mir"* (PN 26, 9, taj dan prikazan Majci Agnezi).

Povod za izbor ove šeste drame je ponešto iznenađujući. Tereziji je evanđeoska zgoda bijega u Egipat bez sumnje bliska[1], ali što ona može značiti danas za zajednicu? Doista politički kontekst 1896. godine u sebi krije opasnost da se obnovi aktualnost te zgode. Da li će karmelićanke morati, kao što je Sveta Obitelj izbjegla Herodovoj srdžbi, poći putem izgnanstva kao druge družbe, koje su već bile udarene protuklerikalnom odredbom Republike? Posljednja pjesma ove drame (RP 6) govori o toj prijetnji. Dakle, da se karmelićanke ne bi prestrašile, kad to postane stvarnost, ništa ih ne smije spriječiti da ljube Isusa i da čine da ga i drugi ljube, jer snaga milosrdne ljubavi može izmijeniti progonstvo u poslanje, progon u Otkupljenje. To je osnovna poruka (ne jedina) *Bijega u Egipat*, ne uzimajući u obzir nešto strani scenarij, čijeg se izvora treba prisjetiti.

Što se jedanput čini, to nije običaj: sestra Terezija se nadahnula direktno na apokrifnoj evanđeoskoj zgodi, koju je uzela od oca Fabera[2]. Dajemo kratki pregled teksta: Sveta Obitelj zaustavlja se na putu u Egipat u špilji lopova. Ovih tamo nema, ali putnike prima šefova žena. Marija traži vode da opere Isusa. Žena ima sina Dizmu, koji je gubav; ona ga pere u vodi u kojoj je opran Isus. Njen sin izlazi iz vode zdrav. Legenda dodaje da će on jednom postati dobri razbojnik...

Terezija je dodala svoj izvorni strašni prizor o povratku lopova u špilju. Kontrasti između ovoga humorističkog prizora i ozbiljnosti razgovora Suzane (žene) s Marijom i Josipom dopuštaju neočekivani preokret.

---

[1] Usp. RP 2, 2r; PN 24 (21. X. 1895.); PN 54, vers 12-13.

[2] *Le pied de la Croix ou le douleurs de Marie (Podnožje križa ili Marijine žalosti)*, Pariz 1877.

Poslije "trijumfa" dvaju komada o Ivani Arškoj, *Bijeg u Egipat* doživio je neuspjeh. Majka Agneza prekinula je predstavljanje. Ona će se kasnije ispričati sa žaljenjem: "Jedne blagdanske večeri pričinila sam joj bol, dok se ona mnogo trudila da nas razveseli; rekla sam joj iskreno da su ti sastavi "Pobožnih odmora" predugi i da oni umaraju zajednicu" (NPPA/Force).

Samo jedanput Terezija je proširila dio koji se odnosio na radost i humor. Majka Agneza nije primjetila borbu razbojnika udarcima boca, njihov familijarni govor koji nije uobičajen za njenu sestru, i njihovo "moderno" pjevanje (*Estudiantina*), što ih je činilo simpatičnima i živima. Ona je uostalom precrtala u rukopisu te odlomke (usp. Recreations, str. 364, 370 ss.).

Ne zna se točno kod kojeg je mjesta komad bio prekinut. Prema sestri Genovevi, radilo se samo o izostavljanju posljednje anđelove pjesme (CSG, str. 19). I u tom slučaju prekid je bio nesretan, jer je tih osam kitica aktualiziralo komad i davalo mu svoj smisao.

"Autor" je bio dirnut. "Zatekla sam je iza kulisa, nastavlja sestra Genoveva, kako kradimice briše suze. Kad se potom sabrala, bila je zbog tog poniženja mirna i blaga." Još će sastaviti samo dvije kraće drame.

Komad pristupa nekim temama, koje se ne pojavljuju u drugim dramama. Pokreće razmišljanje o nejednakosti između bogatih i siromašnih, pitanje iskrenih pogana koji se *"ravnaju samo po prirodnom zakonu"* (Rk A, 3r), zatim tu je razgovor dviju majki koje se razumiju i ljudi koji izgledaju tvrdi i kruti.

Marijanska drama: Pravedni Josip često citira Pisma, ali se povlači pred svojom ženom. Marija je u prvom planu. Ona dovodi nevjernike k Isusu. Jako se razlikuje od one u *Zašto te ljubim, o Marijo* i u *Posljednjim razgovorima*. Da li se Terezijina mariologija razvila u tako kratkom vremenu? Ova Marija koja unaprijed zna, vrlo malo sliči onoj Mariji koja ide *"zajedničkim putem"* (PN 54, 17) i *"traži svog Sina u noći vjere"* (PN 54, 15). Kušnja vjere, u koju je Terezija ušla za Uskrs 1896., mogla je izmijeniti njezinu mariologiju, no mi mislimo da je ona jednostavno usvojila običaje kazališne igre i usvojila scenarij apokrifa koji je izmijenio otac Faber.

Drama milosrđa: progon, skriveni Bog spašava malene, siromašne ali i raskajane lopove. *"Isus ne želi smrt grešnika, nego da se obrate i da vječno žive"* (10r). Marija dobro zna da će Abramin i njegov sin Dizma još vrijeđati *"Boga koji ih je obasuo dobročinstvima"* (10r). Ali Marija, Majka Milosrđa, poznaje ljudska srca. Ona može reći Suzani: *"Imaj povjerenja u neizmjerno milosrđe dobrog Boga; on je vrlo velik i može izbrisati i najveće zločine, kad pronađe srce majke koja stavlja u njega sve svoje pouzdanje"* (10r, 18-21).

I na koncu, *Bijeg u Egipat* je biblijski komad koji broji oko sedamdeset svetopisamskih citata ili prisjećanja. Očito da je sadržaj tome prilagođen. No ovdje još proničemo Terezijinu neusiljenost kod "pletenja" riječi posuđenih od raznih biblijskih autora.

Zbog svih tih razloga ova drama je mnogo bogatija, nego što to predpostavlja prvo čitanje.